

B I B I A N A , medzinárodný dom umenia pre deti, Panská 41, Bratislava

V I A N O Č N Ý L E S
(v ktorom je ukryté tajomstvo Vianoc)

Scenár: Halka Marčeková
Námet a dramaturgia: Pavol Uher

Október 2006

KONCEPCIA

Vianoce sú najkrajšie sviatky roka ...
 V čom ale spočíva ich tajomné mystérium?
 Prečo sú stále také čarovné a jedinečné ..?
 Pretože na Štedrý večer sa vždy znova a znova odohrá malý vianočný zázrak.

Táto výstava by mala byť práve o jeho objavovaní.
 Naše putovanie začína v lese plnom vianočných stromčekov.
 Každý z nich predstavuje niektorú z typických vianočných aktivít,
 spojených s prípravami, atmosférou a očakávaním ...

Zasneženým svahom sa spustíme do nočného lesa.
 Cestu doň nám ukážu traja králi – snehuliaci.
 Budeme putovať tmavou nocou, cez ktorú nás povedie Kométa –
 leitmotív výstavy.
 Na konci nočného lesa uvidíme svetlo.
 Svetlo vychádza z okna chalúčky ...
 Môžeme nazrieť do jej vnútra:
 v jasičkách tam spí Ježiško,
 nad Ježiškom sa s láskou skláňajú rodičia Jozef a Mária.

Do vedľajšej chalúčky môžeme aj vojsť.
 Je tam prestretý štedrovečerný stôl.
 Keď si zaň sadneme so svojimi blízkymi, uvidíme vo veľkom zrkadle na stene
 na vlastné oči Zázrak –
 objavíme Tajomstvo Vianoc ...
 svoju Rodinu !

ZÁMER

Výstava je určená súčasným deťom, zvyknutým na prelínanie rôznych umeleckých
 foriem a žánrov, vnímajúcich Vianoce ako zvláštnu zmes tradície, archaizmov,
 súčasných trendov, komercie a v neposlednom rade mediálnych vplyvov.
 Preto sa do nášho vianočného lesa dostal popri tradičných atribútoch Vianoc
 napríklad aj „televízny stromček“
 či stromček s vianočným „karaoke“.
 Pôvodná idea Vianoc, ako rodinných sviatkov však zostáva nezmenená.
 Tajomstvo Vianoc je v tom, že sa ako celá rodina zídeme pri štedrovečernom stole
 a cítime vzájomnú spolupatričnosť a blízkosť ...

Na tejto výstave budú môcť deti tvoriť, vymýšľať, pozrieť si vianočnú rozprávku,
 prečítať si básničku, vyšantiť sa, zaspievať si, trochu sa v tme báť,
 pozrieť si vianočné jasičky a na konci sa vari trochu aj zamyslieť.

1.miestnosť

Vianočný les

Vchod do tohto priestoru je vyzdobený v typickom „rodinnom“ štýle: vetvičky s drobnými maľovanými ozdobami, nad tým oblúkový nápis:

VITAJ V LESE VIANOČNÝCH STROMČEKOV

Na stene pri vstupe text básničky:

Vianočný stromček

„Aj ten stromček, ktorý
neodíde z hory
vie, kedy sú Vianoce ...
Noc na jeho špicu
spustí večernicu –
ihličie sa ligoce.“

Lubomír Feldek

V miestnosti je vytvorený les vianočných stromčekov.
Každý stromček predstavuje určitú charakteristiku Vianoc.
Každý je výtvarne a priestorovo ináč riešený.
Nad vianočným lesom letí **Kométa**.

- Stromček vianočných želaní

Stromček je ozdobený farebnými papierovými reťazami.
Každé ohnivko reťaze je originálnym vianočným želaním.
(Časť reťaze by mal pripraviť výtvarník ako vzor)

Deti majú pri stromčeku nachystané farebné papierové pásiky,
na ktoré kreslia alebo píšú svoje vianočné žalania.
Svoj pásik pripoja k reťazi a zopnú kancelárskou zošívачkou,
vytvoria tak ďalšie „ohnivko“ vianočnej reťaze...

Text:

Maš už svoje ohnivko v reťazi vianočných želaní ?

- Televízny stromček

Stromček, ktorý má namiesto vetvičiek televízne antény.
Pod ním je umiestnený televízor, na obrazovke beží animovaný seriál
„Strigôňove Vianoce“.
Deti si tu môžu posadať a pozrieť si rozprávky.

- Stromček Maškrtník

Stromček – domček pre lesné zvieratká.

Bývajú tu rôzne vtáčiky, veveričky, medved'atá, zajko, ježko...

Na stromčeku sú povešané rôzne vianočné dobroty

(výtvarne štylizované, - nie skutočné!)

Sú tu však zakomponované aj pravé vianočné korenia:

vanilka, klinčeky, škorica, sušená pomarančová kôra...

Stromček Maškrtník teda aj vonia!

Veverička pečie tortu, okolo nej malé veveričatá.

Text:

„Veverička tortu pečie

Orieškovú, niet nič lepšie !

Vraví deťom pošušky :

Ozdobím ju semienkami zo šušky !“

Malé medved'atá nad misou medvedích labiek,

tie ich vlastné sú im veľmi podobné ...

Text:

„Aj medvede majú sviatky,

tešia sa na sladké labky ..!“

Zajko s medovníčkami mieri k jazvecovi , ktorý chystá oblátky.

Text:

„Zajko má rád medovníčky,

hopká s nimi poza kričky ...

Nuž a na oblátky s medom –

Vyberie sa ku susedom !“

- Pohľadnicový stromček

Stromček s vianočne štylizovanou poštovou schránkou je ozdobený

vianočými pohľadnicami. Pod ním je výtvarný miniateliér.

Deti tu vyrábajú vianočné pohľadnice.

Majú tu pripravené tvrdšie papiere v tvare pohľadníc (možno aj netradičné tvary),

farbičky, lepidlo, rôzne farebné lamely, staniol, vatú...

Text:

„Pohľadnicový stromček rád dostáva vianočné pohľadnice.

Pošleš mu aj ty jednu ?“

- Stromček Výmyselník

Stromček Výmyselník je ozdobený ručne vyrobenými ozdobami z tradičných materiálov.

Deti si tu môžu pozrieť a pohrať sa s klasickými vianočnými výrobkami:

drôtenými predmetmi,

ozdobami zo šúpolia,

keramikou,

kovanými zvončekmi ,

látkovými anjelikmi...

So všetkým tým milým a nápaditým, čo sa dá nájsť v dielňach šikovných výtvarníkov – remeselníkov.

- Pesničkový stromček

alebo

- Stromček výmyselník

Stromček ozdobený ligotavými hviezdikami.

Je pod ním obrazovka a malé pódium s mikrofónom.

Deti si tu môžu zaspievať známe vianočné pesničky a koledy v štýle karaoke.

(Hrá len hudba, texty sa premietajú na obrazovke ...

resp. vyrobiť televízor z papierovej škatule s otáčavým valcom na kľuke, ktorý je možné za pomoci detí točiť. Na papieri je napísaný text koledy...)

Text:

„Kto sa stane vianočnou hviezdou ?

No predsa ty !“

M e d z i p r i e s t o r :

Sánkovačka

V prechodnom priestore bude vytvorený „zasnežený „ kopček.

Deti sa naň vyškríabu po malom „svahu“ a spustia dolu po šmykľavke,

Resp. zoskočia z mierne vyvýšeného stupňa ...

Dopadnú do veľkých perín naplnených molitanom

(s povliečkou plnou rôznych „snehových vločiek“).

Text: „Hoja – heja, hoja heja –

Šmyknime sa do záveja !

Či to chladí ?

Žiaden strach –

Budeš ako v perinách !“

(Vedľa kopčeka bude normálny prechod pre tých, ktorým sa nechce oddávať takýmto zimným radovánkam).

2.miestnosť

Traja králi

Pri snehových perinách, do ktorých dopadajú deti zo šmykľavky,
stoja traja králi – snehuliaci.

Sú vytvorení tak, aby si deti mohli vložiť tvár do ich „hlavy“ ako do masky
s otvormi pre oči. Naši traja králi – snehuliaci budú tak trochu živí!

Jeden snehuliak drží v ruke kométu, ktorá má namiesto hviezdy šipku.

Ukazuje nám ňou (ako turistickou značkou),- smer našej ďalšej cesty.

Text:

„Traja králi skraja lesa,

traja králi – snehuliaci ...

Že čo vravia ? Veľa zdravia !

Touto cestou nech sa páči ..!“

Kométa

Šipka v tvare kométy, ktorú drží jeden z kráľov - snehuliakov
smeruje k vchodu do tmavého nočného lesa.

V skutočnosti je to čierna zatočená chodba.

V jej hornej časti je nebo plné žiariacich hviezd, po ktorom „letí“
rovnako žiarivá kométa a vedie nás tmavou nocou k východu,
k svetlu na konci.

(Tmavé prostredie je nasvietené UV-lampou, teda všetko biele tu žiari
do svetlomodra : hviezdy , mesiac, kométa...

Ale aj oblečenie návštevníkov !

Kométa by mala „lietať“ v hornej časti - po oblohe –

Sem a tam po mechanickej dráhe.

Vidíme ju však len na ceste tam – k východu z „lesa“,
vracať by sa mala neviditeľná, pretočená na tmavú stranu).

Text pri vchode do čierneho lesa :

„Nebom letí kométa,

vyber sa s ňou do sveta –

povedie ťa tmavou nocou,

neboj, nájdeš svetielko –

tíško pri ňom chvíľu postoj :

spoznáš spiace dieťaťatko ?“

Štedrý večer

Pri východe z „nočného lesa“ je záves akoby z cencúľov.

Nad ním oblúkový nápis:

Prinášaš vzácne dary?

Láskavosť,

Radosť

a Pokoru ?

Ak áno, si vítaný ...

Za závesom je priestor s torzom steny drevenice s malým okienkom.

Zvnútra vychádza svetlo.

Nazrieme dovnútra a objavíme známy poetický výjav Narodenia :

Ježiško spiaci v jasličkách, nad ním sa s láskou skláňajú rodičia.

Okolo zvieratká...

Text : „Radostná udalosť vianočná –

zvoní všetky zvony sveta :

Cingi – lingi – bom !

Na svet prišlo drahé Dieťa

biednym rodičom.

Maštal'ka je skromná, tichá,

králi do nej náhlia sa ...

Na Dieťaťko oslík dýcha –

svieti hviezda – stokrása !“

Štefan Moravčík

Vedľajšia chalúpka má aj prednú stenu s dverami.

Vstúpime dovnútra ...

Je tu prestretý štedrovečerný stôl so všetkým, čo k Vianociam patrí.

Vianočné pečivo, medovníčky , oblátky , ovocie, sviečky, nad stolom visí imelo...

(Výtvarná štylizácia)

Znie tlmená vianočná hudba.

Na stene okolo stola je veľké zrkadlo.

Nad ním

TEXT:

Poznáte tajomstvo Vianoc?

Že nie?

Tak si všetci posadajte...

A pozrite sa do zrkadla.

TEXT pokračuje ďalej:

Zázrak Vianoc

Začína ...

Je ním tvoja

Rodina.

Na tomto mieste výstava končí, návštevníci sa vracajú
z „lesnej čistinky“ naspäť po mostiku, ktorý vedie vedľa šmýkačky
a cez lesík vianočných stromov k východu ...